

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล คืออะไร?

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล, *Nilaparvata lugens* (Stål) เป็นแมลงจำพวกปากดูด ตัวเต็มวัยมีลำตัวสีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง 2 ลักษณะ คือ ชนิดปีกยาว และชนิดปีกสั้น ชนิดปีกยาวสามารถเคลื่อนย้ายและอพยพไปในระยะทางไกลและไกลโดยอาศัยกระแสลมช่วย ตัวเต็มวัยเพศเมีย ส่วนใหญ่วางไข่ที่กาบใบข้าว หรือเส้นกลางใบ โดยวางไข่เป็นกลุ่ม เรียงแถวตามแนวตั้งฉากกับกาบใบข้าว บริเวณที่วางไข่จะมีรอยข้ำเป็นสีน้ำตาล ไข่มีลักษณะเป็นรูปกระสวยโค้งคล้ายกล้วยหอม มีสีขาวยุ่น ตัวอ่อนมี 5 ระยะ ระยะตัวอ่อน 16-17 วัน ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ 2 สัปดาห์ ในหนึ่งฤดูปลูกข้าวเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มปริมาณได้ 3-4 รุ่น

ลักษณะการเข้าทำลาย

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัย ทำลายข้าวโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงบริเวณโคนต้นข้าวระดับเหนือผิวน้ำ ทำให้ต้นข้าวมีอาการใบเหลืองแห้ง ลักษณะคล้ายถูกน้ำร้อนลวก แห้งตายเป็นหย่อมๆเรียก "อาการไหม้" โดยทั่วไปพบอาการไหม้ในระยะข้าวแตกกอถึงระยะออกรวง ซึ่งตรงกับช่วงอายุวัยที่ 2-3 ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลในนาข้าว นาข้าวที่ขาดน้ำตัวอ่อนจะลงมาอยู่ที่บริเวณโคนกอข้าวหรือบนพื้นดินที่แฉะมีความชื้น นอกจากนี้เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ยังเป็นพาหะนำเชื้อไวรัสโรคใบหงิก มาสู่ต้นข้าวทำให้ต้นข้าวมีอาการแคระแกร็น ต้นเตี้ย ใบสีเขียวแคบและสั้น ใบแก่ช้ากว่าปกติ ปลายใบบิดเป็นเกลียวและขอบใบแห้วงขึ้น

สภาพนาข้าวที่มีการระบาดรุนแรงและอาการไหม้ของต้นข้าว

มวนเขี้ยวดูดไข่

ตัวเต็มวัยชนิดปีกสั้นและปีกยาว

การป้องกันกำจัดอย่างไร?

- 1) หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวช่วงที่พบว่ามีเพลี้ยกระโดดมาเล่นแสงไฟในพื้นที่เป็นจำนวนมากโดยเลื่อนการปลูกข้าวออกไปจนกว่าไม่พบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลอพยพเข้ามาในพื้นที่
- 2) ปลูกข้าวโดยวิธีปักดำหรือโยนกล้าหรือหว่านโดยใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวปลูกไม่เกิน 20 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อทำให้ไม่เหมาะสมต่อการขยายพันธุ์ของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
- 3) ปลูกข้าวพันธุ์ค่อนข้างทนทาน เช่น สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 3 พิษณุโลก 2 ชัยนาท 2 กข29 กข31 กข41 และกข47 โดยไม่ปลูกข้าวพันธุ์เดียวเป็นพื้นที่กว้าง และปลูกต่อเนื่องกันนานเกิน 4 ฤดูปลูกเป็นสลับระหว่างนาปีและนาปรังเพื่อลดระยะเวลาในการปรับตัวทำลายพันธุ์ข้าวของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
- 4) ไม่ใช้สารอะบาเม็กตินกำจัดหอยเชอรี่เพราะมีพิษร้ายแรงต่อศัตรูธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศนาข้าว
- 5) ไม่ใช้สารฆ่าแมลงที่เป็นสาเหตุทำให้การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากขึ้น ดังตาราง

ไซเพอร์เมทริน	เพอร์เมทริน	แอลฟาไซเพอร์เมทริน
ไซแอโลทริน แอล	เดคาเมทริน	เอสเฟนแวเลอเรด
เฟินวาเลอเรด	แลมดาไซแอโลทริน	คาร์โบซัลแฟน/ไซเพอร์เมทริน
อีพีเอ็มซี/แอลฟาไซเพอร์เมทริน	เพนีโตรโทออน/เฟินวาเลอเรด	บูโพรเฟซิน/ไซแอโลทริน
บูโพรเฟซิน/เดคาเมทริน	บูโพรเฟซิน/เดคาเมทริน	โพโนฟอส
คาร์โบซัลแฟน	เอนโดซัลแฟน/อีพีเอ็มซี	เมโทมิล
คลอร์ไพริฟอส(ชนิดเม็ด)	เบนฟราคาร์บ	เฟนโททาล
ไซยาโนเฟนฟอส	เมทิล พาราโทออน	ไอโซโทพอส
ฟอสฟาโลน	ไทรดาเฟนโทออน	ควินาลฟอส
เดตราคลอร์อินฟอส	ไครอะไซฟอส	เพนีโตรโทออน/อีพีเอ็มซี
ไอซาโทฟอส	ไดอะซินอน	อีทริมฟอส
ควินาลฟอส	ซาลิโทออน	เทอร์มฟอส

6) ไม่ขังน้ำในนาตลอดฤดูปลูก ควรปล่อยให้นาข้าวมีน้ำพอดินเปียก และเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว จะช่วยลดความรุนแรงของการระบาดและยังทำให้มดในนาสามารถขึ้นมากินตัวอ่อนเพลี้ยกระโดดได้อีกทางหนึ่ง

7) เมื่อสำรวจพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลมากกว่า 1 ตัวต่อข้าว 1 ต้น และไม่พบมวนเขี้ยวดูดไข่ หรือพบเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล มากกว่ามวนเขี้ยวดูดไข่ 2-3 เท่า ให้ใช้สารบูโพรเฟซิน หรือบูโพรเฟซิน/ไอโซโทพอสคาร์บ ในข้าวระยะกล้าถึงแตกกอ และใช้สารไดโนทีฟูแรน ไทอะมิโทแซมม อิติโพรล และคาร์โบซัลแฟน ในระยะข้าวแตกกอเต็มที่ถึงออกรวง

เอกสารความรู้ fact sheet